

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

П'ЯТА СЕКЦІЯ

СПРАВА «БАЛАЦЬКИЙ ПРОТИ УКРАЇНИ»

(Заява № 34786/03)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

25 жовтня 2007 року

Це рішення стане остаточним за обставин, викладених у п. 2 статті 44 Конвенції. Воно може підлягати редакційним виправленням.

У справі «Балацький проти України»

Європейський суд з прав людини (п'ята секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли:

п. П. Лоренцен (P. Lorenzen), Голова,
пані С. Ботучарова (S. Botoucharova),
п. К. Юнгвірт (K. Jungwiert),
п. В. Буткевич (V. Butkevych),
пані М. Цаца-Ніколовська (M. Tsatsa-Nikolovska),
п. Р. Маруст (R. Maruste),
п. М. Віллігер (M. Villiger), судді,
та пані К. Вестердік (C. Westerdiek), Секретар секції,
після обговорення за зачиненими дверима 2 жовтня 2007 року,
вносить таке рішення, що було прийняте того ж дня:

ПРОЦЕДУРА

1. Справа порушена проти України за заявою (№ 34786/03), поданою до Суду 27 вересня 2003 року громадянином України, паном Балацьким Володимиром Васильовичем (далі — заявник) відповідно до статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція).
2. Уряд України (далі — Уряд) був представлений його Уповноваженим — паном Ю. Зайцевим та Керівником Секретаріату Урядового уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини — пані І. Шевчук.
3. 26 жовтня 2006 року Суд вирішив направити Уряду скарги щодо доступу до суду та тривалості провадження. Відповідно до пункту 3 статті 29 Конвенції Суд вирішив розглядати питання щодо суті заяви і її прийнятності одночасно.

ЩОДО ФАКТІВ

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

4. Заявник народився у 1958 році та проживає у селі Блідча Київської області.

А. Підгрунття справи

5. У вересні 2000 року заявник, вчитель Блідчанської загальноосвітньої школи (далі — Школа), дізнався про зменшення його годин педагогічного навантаження та відповідно зменшення заробітної плати в порівнянні з попереднім учбовим роком.
6. У зв'язку із зменшенням годин педагогічного навантаження та заробітної плати заявник звернувся до Іванківського районного суду Київської області (далі — районний суд) з двома позовними заявами до Школи: цивільна справа № 2-384/2001 («про поновлення на роботі») та цивільна справа № 473/2001 («про незаконне переведення на іншу роботу»).

В. Справа про поновлення на роботі (№ 2?384/2001)

7. 10 січня 2001 року заявник подав позов, стверджуючи, що його було незаконно звільнено з займаної посади, та вимагав поновити його на роботі та виплатити компенсацію за втрачений заробіток.
8. 8 серпня 2001 року районний суд відхилив позовні вимоги заявника, оскільки заявник пропустив встановлений місячний строк для подання позовної заяви про поновлення на роботі. У своєму рішенні суд визначив датою звернення до суду 24 листопада 2000 року (дата звернення до суду з позовом про незаконне переведення на іншу роботу (див. розділ С нижче).
9. 7 грудня 2001 року апеляційний суд Київської області (далі — обласний суд) залишив це рішення без змін.
10. 29 березня 2002 року Верховний Суд України відхилив касаційну скаргу заявника.

С. Справа про незаконне переведення (№ 473/2001)

11. 24 листопада 2000 року заявник звернувся до суду зі скаргою на незаконне переведення на менш оплачувану посаду.
12. 29 листопада 2000 року районний суд надав заявнику строк для виправлення недоліків позовної заяви. Зокрема, суд вказав заявнику на необхідність чітко визначити позовні вимоги та фактичні обставини, що мають відношення до справи. 12 грудня 2000 року заявник надав суду доповнення до позовної заяви.
13. 22 грудня 2000 року районний суд повернув позовну заяву як таку, що вважається неподаною, оскільки заявник не усунув недоліки своєї позовної заяви. Заявник оскаржив цю ухвалу.
14. Листом від 16 січня 2001 року районний суд повернув касаційну скаргу заявника, зазначивши, що ухвала від 22 грудня 2000 року є остаточною та оскарженню не підлягає.
15. Заявник звернувся зі скаргою до обласного суду на ухвалу районного суду про повернення касаційної скарги. 3 квітня 2001 року заступник голови обласного суду надав районному суду роз'яснення, що зазначена ухвала може бути оскаржена.
16. Відповідно до зазначених вказівок районний суд направив касаційну скаргу заявника до обласного суду. 29 травня 2001 року обласний суд скасував ухвалу районного суду від 22 грудня 2000 року та направив справу на новий розгляд. Обласний суд зазначив, що районний суд не визначив, які саме недоліки не усунув заявник у поданому додатку до позовної заяви від 12 грудня 2000 року.
17. 1 серпня 2001 року районний суд відмовив заявнику у прийомі позову, оскільки у провадженні суду вже була справа між тими самими особами про той самий предмет і з тих самих підстав, а саме — справа про поновлення на роботі (справа № 2-384/2001, про яку йшлося в розділі В вище). Заявник оскаржив це рішення.
18. 21 вересня 2001 року обласний суд скасував рішення від 1 серпня 2001 року та направив справу на новий розгляд до районного суду. Обласний суд зазначив, що заявник подав вищевказаний позов раніше позову про поновлення на роботі. Відповідно цей позов заявника не може бути відхилений у зв'язку з тим, що розгляд справи про поновлення на роботі ще триває.
19. Пізніше районний суд не вчинив жодних подальших дій у цьому провадженні, не дивлячись на те, що заявник звертався до різноманітних державних органів з низкою скарг на бездіяльність суду. 29 червня 2006 року голова районного суду пояснив заявнику, що не було необхідності розглядати його позовну заяву, оскільки вже є остаточне рішення суду, яке стосується справи про поновлення на роботі (№ 2-384/2001).
20. Провадження досі триває в районному суді.

D. Інші події

1. Кримінальне провадження за обвинуваченням пані К.
21. Заявник безуспішно намагався ініціювати кримінальне провадження за обвинуваченням пані К., директора Школи, у вчиненні, за твердженням заявника, різноманітних незаконних дій щодо нього.
2. Цивільне провадження за позовом до судів
22. Заявник подав цивільну скаргу у зв'язку з тим, що районний суд не розглянув по суті його позовні вимоги щодо незаконного переведення. 4 лютого 2003 року районний суд відмовився розглядати цю заяву, зазначивши, що національне законодавство не надає права подавати скарги в порядку цивільного судочинства на судовий орган щодо його процесуальної діяльності у цивільному провадженні. Заявник безуспішно намагався оскаржити це рішення та дії обласного суду до Верховного Суду України.

ЩОДО ПРАВА

I. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ ПУНКТУ 1 СТАТТІ 6 КОНВЕНЦІЇ

ЩОДО ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВІ ПРО НЕЗАКОННЕ ПЕРЕВЕДЕННЯ

23. Заявник стверджував про два порушення пункту 1 статті 6 Конвенції, який передбачає таке:

«Кожен має право на справедливий... розгляд його справи упродовж розумного строку... судом, ... який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру...»

24. По-перше, він скаржить на те, що він був позбавлений доступу до суду, оскільки Іванківський районний суд відмовився постановити будь-яке рішення у його справі про незаконне переведення.

25. По-друге, він скаржився, що тривалість зазначеного вище провадження, яке розпочалось 24 листопада 2000 року, не відповідала вимозі «розумного строку».

A. Щодо прийнятності

26. Уряд не надав зауважень щодо прийнятності зазначених скарг.

27. Суд зазначає, що ці скарги не є явно необґрунтовані в розумінні пункту 3 статті 35 Конвенції. Також Суд зазначає, що вони не є неприйнятними з інших підстав. Відповідно вони мають бути визнані прийнятними.

B. Щодо суті

1. Доступ до суду

28. Уряд стверджував, що неприйняття національними судами остаточного рішення у справі про незаконне переведення не порушує права заявника на доступ до суду. У зв'язку з цим Уряд зазначив, що вимоги заявника у справі про поновлення на роботі та вимоги у справі про незаконне переведення були ідентичними. Відповідно остаточне вирішення вимог заявника Верховним Судом України в ухвалі від 29 березня 2002 року (див. пункт 10 вище) позбавляє необхідності розглядати ті самі вимоги в контексті справи про «незаконне переведення».

29. Заявник не погодився, стверджуючи, що зазначені дві позовні заяви не були ідентичними. Зокрема, існувала різниця у строках позовної давності, які до них застосовуються. Проте навіть якщо два судових розгляди і були ідентичними, суди повинні були формалізувати вирішення питання шляхом постановлення остаточного рішення, чого вони не зробили.

30. Суд знову повторює, що неможливо припустити, щоб пункт 1 статті 6 Конвенції детально описував процесуальні гарантії, які надаються сторонам у спорі, а саме: справедливий, публічний і швидкий розгляд,— і водночас не гарантував сторонам, що спір щодо їх прав та обов'язків цивільного характеру буде остаточно вирішено (див. «Мултіплекс проти Хорватії» (Multiplex v. Croatia), № 58112/00, п. 45, 10 липня 2003 року; «Кутіч проти Хорватії» (Kutic v. Croatia), № 48778/99, п. 25, ECHR 2002-II, та «Сухорубченко проти Росії» (Sukhorubchenko v. Russia), № 69315/01, п. 43, 10 лютого 2005 року).

31. Звертаючись до фактів цієї справи, Суд нагадує, що 24 листопада 2000 року заявник звернувся до суду з позовною заявою, стверджуючи, що його було незаконно переведено на іншу, нижчеоплачувану посаду. В останньому рішенні у цій справі від 21 вересня 2001 року апеляційний суд зобов'язав суд першої інстанції переглянути питання прийнятності цієї позовної заяви, визнавши непереконливим попереднє рішення суду першої інстанції про відмову у прийнятті зазначеної позовної заяви, у зв'язку з тим, що в провадженні суду є справа між тими ж сторонами, про той же предмет і з тих же підстав, а саме — справа

про поновлення на роботі. З того часу районний суд не постановив жодного процесуального рішення у цій справі. Пояснення районного суду щодо ідентичності двох судових спорів, яке було надано заявнику в позапроцесуальному порядку, а саме: листом від 29 червня 2006 року (див. пункт 19 вище), та яке не могло бути оскаржено, на думку Суду, не надавало достатньо переконливого пояснення, чому суд не постановив жодного процесуального рішення відповідно до вказівки апеляційного суду. Більш того, Суд нагадує, що позовні вимоги заявника про поновлення його на посаді були відхилені, оскільки він не дотримався строку позовної давності, передбаченого для цього виду спорів (див. пункти 8–10 вище). Відповідно не є очевидним, що розгляд прийнятності позову заявника про незаконне переведення,— тобто визначення, чи є ця позовна заява ідентичною позовній заяві про поновлення на роботі,— призвів би до такого ж самого результату.

32. Ґрунтуючись на зазначеному вище, Суд вважає, що Уряд не надав переконливого пояснення, чому національні судові органи не постановили остаточного процесуального рішення у справі заявника про незаконне переведення після повернення справи на новий розгляд 21 вересня 2001 року.

33. Відповідно було порушення пункту 1 статті 6 Конвенції, а саме: порушення права заявника на доступ до суду.

2. Тривалість провадження

34. Уряд зазначив, що загальна тривалість розгляду справи судами трьох інстанцій становила один рік і чотири місяці та не є надмірною.

35. Заявник не погодився.

36. Суд нагадує, що затримка в провадженні була зумовлена тим, що національні судові органи не постановили остаточне процесуальне рішення у справі про незаконне переведення заявника. Беручи до уваги висновки Суду з зазначеного питання, Суд дійшов висновку, що немає необхідності окремо розглядати тривалість розгляду справи про незаконне переведення.

II. ЩОДО ІНШИХ СТВЕРДЖУВАНИХ ПОРУШЕНЬ КОНВЕНЦІЇ

37. Крім того, заявник скаржить за пунктом 1 статті 6 Конвенції на відмову національних судових органів розглядати позов заявника до судових органів, а також на відсутність у нього можливості порушити кримінальну справу за обвинуваченням пані К., директора школи.

38. Уважно дослідивши зауваження заявника, виходячи з сукупності наявних матеріалів, Суд не встановив в тій мірі, в якій він є повноважним вивчати заявлені скарги, жодних ознак порушення прав та свобод, гарантованих Конвенцією.

39. Таким чином, ця частина заяви є явно необґрунтованою та має бути відхилена відповідно до пунктів 3 та 4 статті 35 Конвенції.

III. ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

40. Стаття 41 Конвенції передбачає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливую сатисфакцію».

A. Шкода

41. Заявник вимагав компенсацію за втрачений заробіток, а також 3000 грн (467 євро) компенсації моральної шкоди у зв'язку із скороченням годин педагогічного навантаження. Також заявник вимагав 10 000 грн (1560 євро) компенсації моральної шкоди у зв'язку з тим, що суди не розглянули його позовну заяву про незаконне переведення.

42. Уряд не погодився з вимогами заявника.

43. Суд не знаходить причинного зв'язку між констатованим порушенням та вимогою відшкодування шкоди у зв'язку із скороченням педагогічного навантаження. З іншого боку, Суд присуджує заявнику суму, яку він вимагав на відшкодування моральної шкоди (1560 євро).

В. Судові витрати

44. Також заявник вимагав 80 євро відшкодування судових витрат, які він поніс у зв'язку з провадженнями у національних судах та у Суді, включаючи витрати на копіювання, друк, поїздки та поштові послуги.

45. Уряд не погодився із цією вимогою.

46. Суд вважає за доцільне присудити заявнику суму, яку він вимагає.

С. Пеня

47. Суд вважає належним призначити пеню виходячи з розміру граничної позичкової ставки Європейського центрального банку плюс три відсотки.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. Оголошує скарги, які стосуються права доступу до суду та надмірної тривалості провадження щодо незаконного переведення, прийнятними, а решту заяви — неприйнятною;

2. Постановляє, що у цій справі було порушення пункту 1 статті 6 Конвенції;

3. Постановляє, що:

(a) протягом трьох місяців з дня, коли рішення стане остаточним відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач має сплатити заявнику 1640 (одну тисячу шістсот сорок) євро компенсації моральної шкоди та судових витрат. Ця сума має бути конвертована у національну валюту держави-відповідача на день здійснення платежу, з урахуванням будь-якого податку, який може бути стягнутий із зазначеної суми;

(b) зі впливом зазначеного тримісячного строку і до повного розрахунку на цю суму нараховуватиметься простий відсоток (simple interest) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в цей період, плюс три відсотки;

4. Відхиляє інші вимоги заявника щодо справедливої сатисфакції.

Вчинено англійською мовою та повідомлено письмово 25 жовтня 2007 року, відповідно до пп. 2 і 3 правила 77 Регламенту Суду.

Клаудія ВЕСТЕРДІК
(Claudia Westerdiek)
Секретар

Пеер ЛОРЕНЦЕН
(Peer Lorenzen)
Голова